

NovuMare AS
Trollhaugmyra 12a
5353 Straume

Befaringsrapport

Befaring i deler av Midtbygdavassdraget, nedre del av Dalaelva, Tertnestjørna

Figur 1 Viser bilde av to av ryddeaktørene i NovuMare AS. På bildet, Emma Isabella Kilvik og Sanne Ones.

Dato for befaringen 10.10.2023

Befaringen er nr. 3 i 2023

Befaringen var varslet og avtalt i forkant.

Rapporten er å anse som endelig dersom rapportansvarlig ikke får tilbakemelding fra aktøren om faktiske feil innen én uke etter at rapporten er mottatt.

Kontaktpersoner ved befaringen:

Fra ryddeaktøren:	Rapportansvarlig:
Beate Kilvik Telle	Gudrun Kristin Fatland
Prosjektleder, NovuMare AS	Administrator, Bergen og Omland Friluftsråd

Øvrige deltakere i befaringen:

Navn:	Tittel/Organisasjon/Rolle:
Sanne Ones	Strandrydder, NovuMare AS
Kyrre Drevdal	Strandrydder, NovuMare AS
Emma Isabella Kilvik	Strandrydder, NovuMare AS
Håvard Østberg Hansen	Strandrydder, NovuMare AS

Formål

Befaringen har som formål å avdekke grad av måloppnåelse for de ulike kriteriene i kriteriesettet for når et område er å betrakte som ferdig ryddet i Rene Vassdrag piloten. Kriteriene er viktig for:

- 1) Sikre tilsvarende kvalitet på ryddejobben som gjøres uavhengig av ryddeaktør og fylke,
- 2) Se til at midler som tilkommer prosjekt fra HMF og andre finansierer har like stor effekt uavhengig av ryddeaktør
- 3) Gi ryddeaktørene forutsigbare og klare føringer å forholde seg til.

I denne befaringen er det lagt spesiell vekt på rydding etter kriterier i pilotprosjektet. Samt kartlegging av funn som er ryddet.

Resultater

Tabell 1: oppsummering av resultater for kriteriene (se utfyllende vurdering sist i dokumentet)

Kriterium	Måloppnåelse
1	Høy
2	Høy
3	Høy
4	Høy
5	Høy
Totalt	Høy

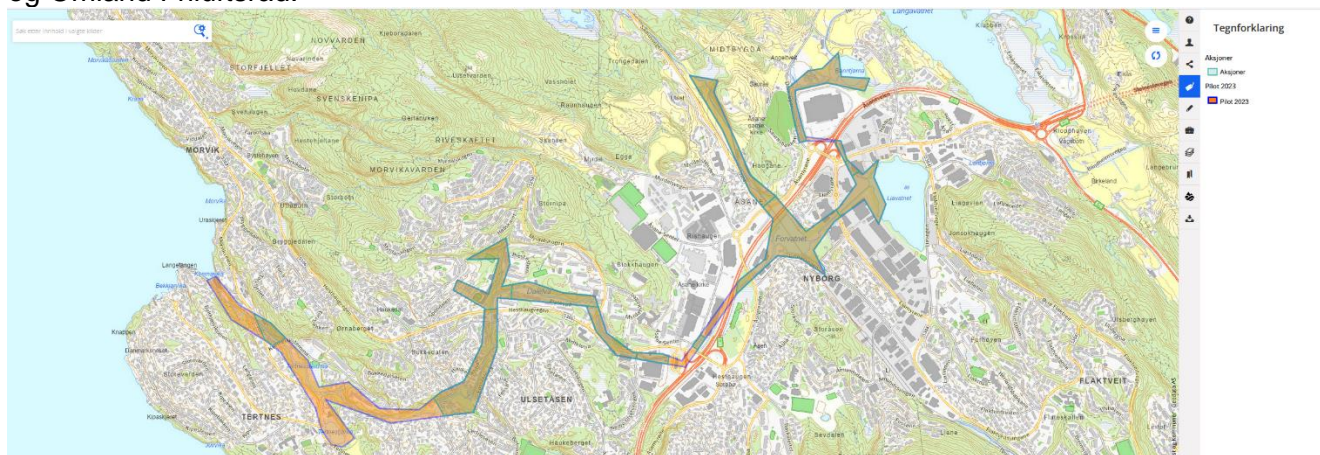
Ryddede områder fremstår svært godt ryddet, og i henhold til kriterier.

Oppfølging/Tiltak

Ryddeaktøren fortsetter det svært gode ryddearbeidet, og registrering i renthav. Tilsvarende med registrering av villfyllinger o.l. Administrator vil dele oversikt over gjenstander som ikke er ryddet med kommunen.

Bakenforliggende forhold

Ryddeaktøren NovuMare AS har fått tildelt følgende områder i deler av Midtbygdavassdraget som illustrert nedenfor i kartutsnittet hentet i fra www.renthav.no i Pilotprosjektet Rene Vassdrag. Prosjektet er eid og finansiert av Handelens Miljøfond og administrert av Bergen og Omland Friluftsråd.

Figur 2 Kartutsnitt over tildelt ryddeområde langs ved deler av Midtbygdavassdraget. Kilde www.renthav.no

Ryddeaktøren rydder etter angitte ryddekriterier som er satt i prosjektet.

HOVEDKRITERIER

Hovedkriteriene angir hvor og hva som skal ryddes og ønsket resultat etter ryddingen.

HVOR	1	Soppel langs vassdrag og elvebredde (fra vannkanten) og naturlig nærliggende områder er ryddet.
	2	Soppel over 2,5 cm over jordsmonn på land som kan plukkes effektivt.
	3	Synlig soppel fra overflaten over 2,5 cm ned til max 1.meter vanndybde.
HVA	4	Soppel som er delvis begravd i vegetasjon skal ryddes dersom det kan fjernes med håndmakt eller enkle redskaper uten 1) å fragmenteres slik at det frigjøres (mikro)plast til miljøet ved håndtering og 2) nevneverdig inngrep i vegetasjonen eller fauna.
	5	Konsentrerte ansamlinger av soppel på overflaten som er mindre enn 2,5 cm og som effektivt kan fjernes med arbeidshansker eller enkle redskaper
	6	Alle typer søppel skal ryddes , men spesielt plast og andre syntetiske materialer, metall, behandlet treverk og glass
RESULTAT	7	Områder som er ryddet skal fremstå rene
	8	Vegetasjon og fauna skal i minst mulig grad være påvirket negativt som følge av ryddingen

Figur 3 Utdrag av kriterier for godkjent rydding i Pilotprosjektet Rene Vassdrag.

Metodikk

Pilot Rene Vassdrag

Vi hadde oppmøte, og startet befaringen ved Tertnestjørna. Hvor et ryddeteam allerede var i gang med å rydde i fra båt, langs med vassdraget. Rundt tjernet er det mye siv, og myr. Så båt er her den beste og tryggeste metoden for å rydde langs med vassdraget her.

Figur 4 Rydding med gummibåt langs med strandkanten i Tertnesvannet. Området fremstår rent og ryddet.

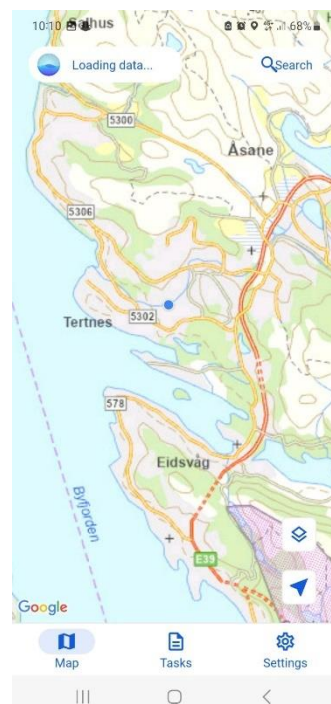
Figur 5 Viser rydding med båt, hvor en arbeider i par for opprettholdelse av best mulig HMS. På bildet, Emma Isabella Kilvik og Sanne Ones

Pilot Rene Vassdrag

Deretter dro vi videre til det andre ryddeteamet som befant seg litt lengre ned i Midtbygdavassdraget, og nedre del av Dalaelva.

Figur 7 Bildeutsnitt i fra www.renthav.no

Figur 6 Kartutsnitt Kilde
www.renthav.app.

Figur 8 Her ryddes det langs med elven med vadere. Området fremstår rent og ryddet. På bildet, Kyrre Drevdal.

Figur 9 Viser rydding langs med elven. Her ser vi at ryddeaktøren har tørrdrakt på seg. Området fremstår rent og ryddet. På bildet, Håvard Østberg Hansen.

Figur 10 Viser hvordan en går i elven med vadere og rydder. I dette området var det relativt grunt, og roligere vassføring. Noe som gjorde det greit å gå i elven og krysse den. Samt rydde alt som de fant i selve elven. Ryddede områder fremstår svært godt ryddet og rent. På bildet, Kyrre Drevdal.

Figur 11 Viser hvordan ryddeaktøren arbeid i team, her på hver side av elven. For effektiv rydding, og opprettholdelse av god HMS. På bildet Kyrre Drevdal, og Håvard Østberg Hansen.

Figur 12 Rydding langs med og i elv. På bildet Kyrre Drevdal, og Håvard Østberg Hansen.

Vi var også innom selve basen til ryddeaktøren i felt. Hvor rydderne kan spis i varme og tørre lokaler inne.

Figur 13 Viser basen til ryddeaktøren ute i felt. Her kan de spise inne hvor det er varmt og tørt. Samt benytte seg av toalett.

Funn

Ryddektøren rydder svært godt, rydder etter kriterier og har fått høyeste score på sin ryddeaktivitet på befaringen 10.10.2023.

/01 Søppel i strandsonen (fra vannkanten) og naturlig nærliggende områder er ryddet.

Måloppnåelse:

Vurdering:

Høy

Søppel i strandsonen og nærliggende områder er ryddet.

/02 Søppel over 2,5 cm som kan plukkes effektivt med en arbeidshanske er ryddet.

Måloppnåelse:

Vurdering:

Høy

Søppel over 2,5 cm som kan plukkes effektivt med en arbeidshanske er ryddet.

/03 Områder som er ryddet skal fremstå rene, det vil si at plast og andre syntetiske materialer, metall og glass er ryddet.

Måloppnåelse:

Vurdering:

Høy

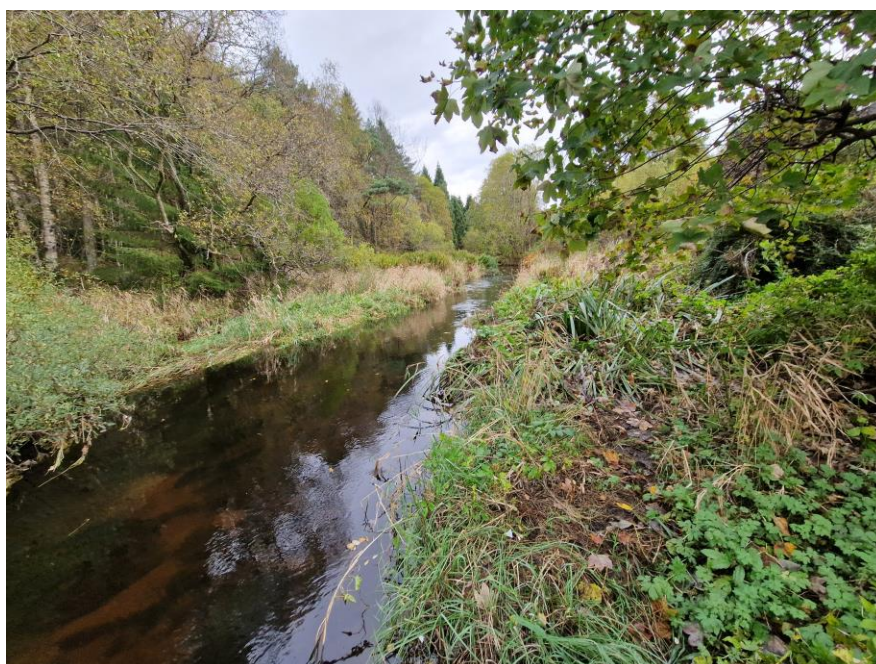
Områdene fremstår rene. Alt av marin forurening som plast og andre syntetiske materialer, metall og glass er ryddet.

Figur 14 Ryddet område, som er rent og ryddet. Her lå det blant annet en stol midt i vassdraget før de begynte å rydde.

Figur 15 Ryddet område er rent og ryddet.

Figur 16 Marin forsøpling er ryddet. Området fremstår rent.

/04 Søppel som er delvis begravd i vegetasjon skal ryddes dersom det kan fjernes med håndmakt eller enkle redskaper uten 1) å fragmenteres slik at det frigjøres (mikro)plast til miljøet ved håndtering og 2) nevneverdig inngrep i vegetasjon eller fauna.

Måloppnåelse:

Vurdering:

Høy

Ryddeaktøren har ryddet etter angitte kriterier.

Figur 17 Viser at området fremstår rent og ryddet, også ned til vanndybde Max 1. meter.

/05 Konsentrerte ansamlinger av søppel på overflaten som er inntil 2,5 cm og som effektivt kan fjernes med håndmakt eller enkle redskaper er ryddet.

Måloppnåelse:

Vurdering:

Høy

Konsentrerte ansamlinger av søppel på overflaten som er inntil 2,5 cm og som effektivt kan fjernes med håndmakt eller enkle

redskaper er ryddet.

Figur 18 Viser løse gjenstander som er samlet sammen og ryddet i prosjektet. Blant annet en eldre minkfelle og noen rustne jernstenger.

Nedenfor ser et utdrag av funn så langt denne uken,

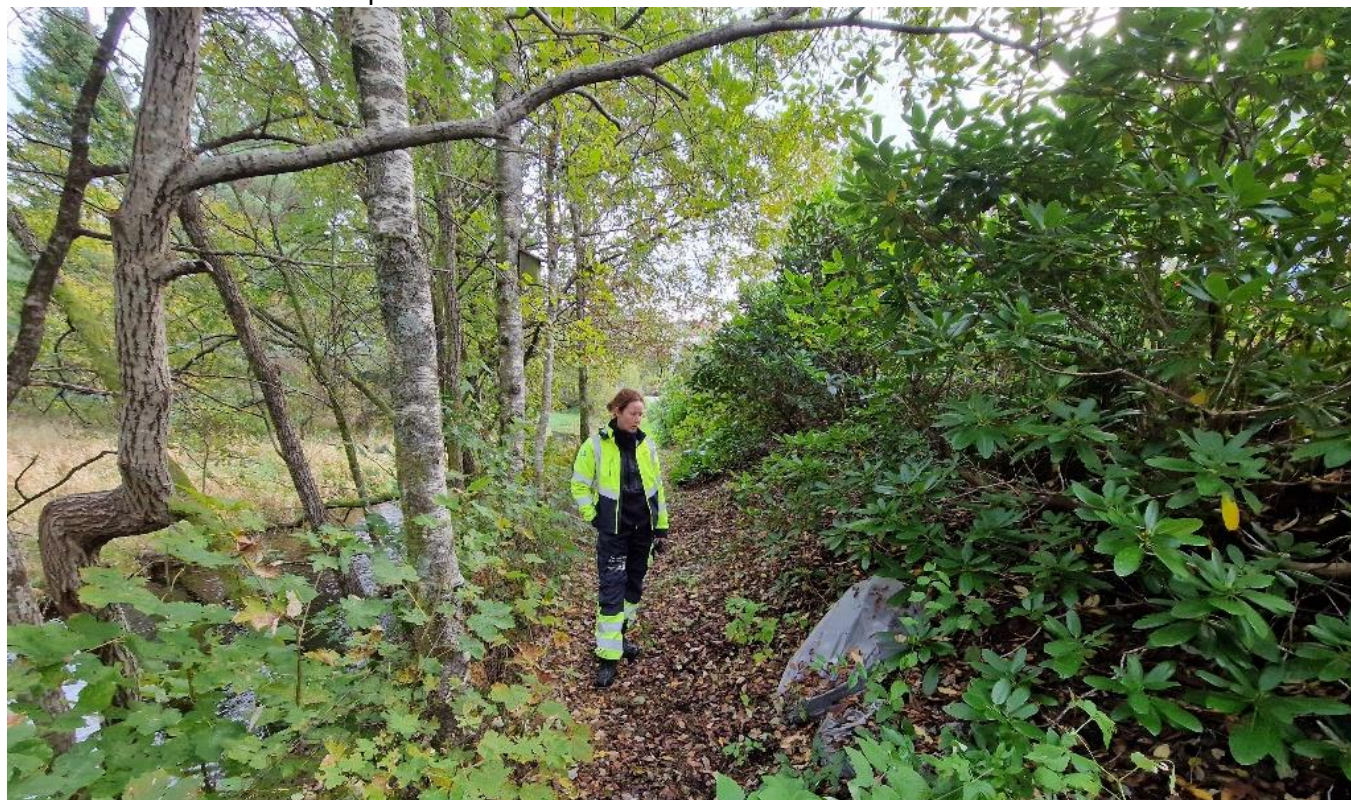
Figur 19 Viser noe av funn som er ryddet og samlet inn i felt.

Øvrige kommentarer

Selv om det er høst, er det en god del vegetasjon i området, noe som kan gjøre det utfordrende å se alt det marine avfallet. I Tertnestjørna som ser veldig rent og ryddig ut, er det en del høyt siv, og mye myr. Noe som kan gjøre at noe marint avfall kan ligge i myren, eller er skjult i sivet. Ryddeaktøren har ryddet alt de har sett og funnet over jordsmonn og i henhold til kriteriene i prosjektet.

Det er funnet en del privat avfall, som ser ut til å være henlagt noen steder. Mens det andre steder ser ut til å være dumpet.

Figur 20 Viser private plastsekker med hageavfall som er plassert langs stien, på oppsiden av elvebredden og på tilsynelatende privat eiendom. Dette blir ikke ryddet i prosjektet. På bildet, prosjektleder i NovuMare AS, Beate Kilvik Telle.

Annet som ikke er blitt ryddet er gjenstander som har ligget nedgravet i jordsmonn, og som enkelt ikke kan fjernes med håndmakt, og eller enkle verktøy.

Figur 21 Her ser vi fremst i bilde noen større jernstenger som ligger delvis under jordsmonn. Disse er ikke ryddet, da de kommer utenfor ryddekriteriene for denne piloten. Da de ikke kan fjernes med enkel håndmakt, eller enkelt utstyr. De løse gjenstandene som lå over jordsmonn og som enkelt kunne ryddes er ryddet.

Ryddeaktøren meldte også om noen villfyllinger som de har kommet over mens de har beveget seg langs med vassdraget. Disse har i de fleste tilfeller vært utenfor nærliggende og langs ved strandlinjen. Samt har vært tydelig av større grad. Dette er ikke blitt ryddet i henhold til kriteriene i pilotprosjektet.

Figur 22 Viser noe rør etc. og en større presenning som er delvis begravd godt innunder noe greiner og jordsmonn. Det ser ut til å være dumpet avfall. Dette avfallet ligger omlag 10 meter i fra elvebredden og er her ikke ryddet i henhold til kriteriene. Avfallet blir imidlertid merket i kart som større gjenstand som ikke er ryddet. Endelig rapport vil bli delt med kommunen, som vil kunne følge dette opp med grunneier.

Figur 23 Viser avstanden mellom elvebredden og tilsynelatende noe som er dumpet avfall, ref. figur nedenfor.

Figur 24 Viser et rør som ikke er ryddet, da det ser ut til å komme ut ifra en steinrøys som er bygget opp ved elvebredden. Ser ut som et privat dreneringsrør e.l.

Figur 25 Her ser vi et tydelig skille langs med elvebredden hvor et gjerde er satt opp. Andre steder kan det noen ganger være utfordrende å skille mellom grensen langs elvebredden. Her var imidlertid skille svært tydelig.

Pilot Rene Vassdrag

Figur 26 Det er langs med vassdraget spor etter eldre industri som krever mer enn håndmakt og enkle verktøy å fjerne. Det er i pilotprosjektet ikke ryddet her. Videre blir det registrert i kartet og meldt i fra om til kommunen som kan følge dette opp, samt avstemme hvorvidt det er verneverdig.

Figur 27 Vi synfaret flere lokasjoner hvor det enda ikke var ryddet. Bildet ovenfor illustrerer en av disse lokasjonene. Her ser en blant annet en veimerkingskjegle nede i vassdraget.

Det ble i fra et angitt område tatt med ryddet avfall som ryddeaktøren hadde ryddet. Dette ble analysert av administrator for at vi skal få en ytterligere oversikt over hva en finner i denne delen av det urbane vassdraget som Midtbygdavassdraget er.

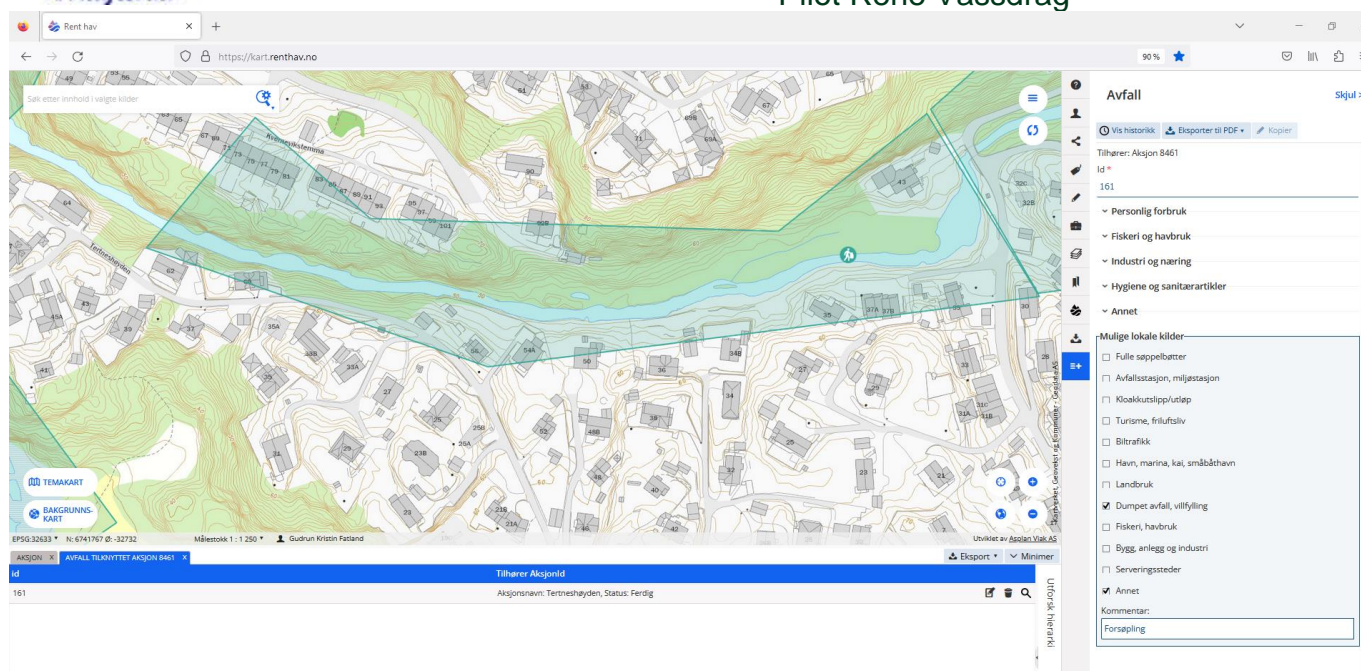
Administrator tok med seg noe ryddet avfall i fra ryddeaksjon med ID8461 i rent hav, for å gjøre en stikkanalyse av avfallet som var ryddet og funnet denne dagen. Resultater er registrert i www.renthav.no Som en vil se i bildet oversiktsbildet nedenfor er det blant annet svært mye isopor, og plastbiter. Verdien av å rydde marint avfall før det blir fragmentert til

Pilot Rene Vassdrag

mikro og nanoplast, og før plasten entrer havet, er svært høy. Ved å gjøre slike typer analyser vil vi også kunne få et større overblikk over potensielle kilder. På den måten kan en bedre iverksette målrettede forebyggingstiltak. Avfallet er nasjonalt og lokalt forsøpelt.

Figur 28 Viser marint avfall som det blitt gjort en stikkanalyse av 10.10.2023. Resultater er registrert og lagt inn på ryddeaksjon i www.renthav.no under ryddeaksjon 8461, under avfallsregistrerings ID 161. Hvor en deriblant fant 73 isoporbiter, 10 snusbokser, 41 plastbiter, for å nevne noe.

Figur 29 Kilde, www.renthav.no 11.10.2023

Samtlige bilder er fotografert av Gudrun Kristin Fatland.

Takk for det gode ryddearbeidet som dere gjør.

Har dere innspill eller spørsmål, vennligst ta kontakt.

Med vennlig hilsen
Gudrun Kristin Fatland
Senior Prosjektleder